

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Papok-, tanítók-,
gazdasági egyleti tagok- és közs. előjárónak egész évre 8 K.
tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy
példány ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér-
többesről közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Kisiparosaink jövője.

Régi baj, hogy a kereskedők és ipa-
rosok sehogy sem tudnak megférti egy ka-
lap alatt, legalább az iparosok nem. A ke-
reskedők ugyan meglehetnek a teslvér
iparosoktól, mert ők képezik a tekintélye-
sebb, jobb módu és helyzetű elemét és
így vajmi kevés tekintettel vannak arra,
hogy az iparosok együtt járnak-kelnek e,
haladnak e velük, avagy nem.

Arról van szó ugyanis, hogy esztendő
óta panaszkodnak a kisiparosok, miszerint
semmiképpen sem felel meg nekik, hogy
a kereskedelmi és iparkamarák hatáskörébe
tartoznak, mert a kereskedő elem felülkerek-
edik, legyüri, leteperi őket és szabad lé-
lekzetüket elfojtja, megakadályozza.

Mozgalmat indítottak, jogos érzelmeik
orvoslására és egyre sürgetik figyelembe
veendő kérelmük teljesítését, a kézműves
kamarák felállítását.

A kisiparosok jövő boldogulását, hely-
zetük elviselhetőbbé tételét jórészt a kü-
lönválásban, a kereskedelmi kamarától való
elszakadásban látják és ebben nincs semmi
önteltség, elbizakodottság, tulzott és nagy-
zolt kívánság, mert ha külön testületet ké-
peznek, akkor valamennyien egyek, egy
azon a gondolatmenetők, célárányuk, ter-
vük, cselekedetük és nem kell aggódniok,
hogy mellőzésben, félretolásban, lenézés-
ben lesz részük, hanem szabadon, tetszésük
szerint cselekedhetnek.

Kisiparosaink valóban elszomorító hely-
zete általánosságban ösmeretes, mindenfelől,
minden oldalról merő szomorúság, csupa
elkedvetlenítő kilátás éri őket, egy részről
a nagyiparosok bástyázták körül magukat,
erős megegyezést kötve ellenük, másrészt
a kereskedők sánczolják el magukat, a bi-
zalmasabb közeledés útjait elzárva előlük,
ugy, hogy egészen magára van hagyatva
a kisiparos.

És e körülményeket a kisiparossal kap-
csolatosan maga a kisipar sanyli meg
számbavehető módon. Nem csoda, ha a
kisiparos mindenfelől mellőzést, megvetést,
fásult egykedvűséget tapasztalván, maga
csökönys lesz minden iránt és munkáját
nem azzal a nagy szeretettel végezi, szer-
számát nem azzal a nagy kedvvel veszi
kezébe, a mi a magyar kisipar érdekében
igen kíváncs, felette szükségyszerű volna,
látván az emberek indolenciáját, tapasztal-
ván a közönség részvétlenségét, minden
érdeklődési szádéktól való tavol állását, lelo-
had a kedve, megcsappan a munkaszeretete;
elveszti tettvágyát, szívósságát energiáját.

Ezért felette jogos és figyelmet érdemlő
a kisiparosok régi óhajának teljesítése,
függetlenségük, önállóságuk megadása, a
kézműves kamarák szervezése, mely intéz-
mény egyedül és kizárólag érdekeiket van
hivatva minden vonalon szolgálni, támo-
gatni és megvédeni.

A kisiparosok látván szabad szervezeti-
ket, korlátlan függetlenségüket, szabad-

ságuk érzetében az elfojtott, magukba kény-
szerített és zárt eszméknek utat nyitnak,
szabad folyást engednek, megtermékenyítve
az önállóság, szabadság éltető, dus talajá-
ban tenni, cselekedni, munkálni fognak,
fölvíván a közönség, társadalom, a nemzet
figyelmét ténykedéseikre és jó, kielégítő,
honi és versenyképes munkájukra hivatkozva,
kérni fogják a pártolást, támogatást, mely
nélkül munkájuk céltalan, törekvésük meddő,
egzisztenciájuk kétséges

Kisiparosaink megtudják mutatni és
megmutatták már nem egy ízben, hogy
igenis törekvők, szorgalmasak, dolgozók; a
kívánalmaknak és követelményeknek bár-
mikor eleget tudnak tenni, de minden is-
tápolás, felkarolás, érdeklődés nélkül: hala-
dás, emelkedés nem lesz tapasztalható kis-
iparunk terén. (K. L.)

**Jelvény a közigazgatási tisztviselők szá-
mára.** Érdekes eszmét vetett föl és közölt a vár-
megyékkel Marostordamegye alispánja. Azt indit-
ványozza ugyanis, hogy a vármegyék adjanak
minden választott tisztviselőjüknek nemzetiszínű
kokárdát. Az átirat úgy tervezi ezt a kokárdát,
hogy az nemzetiszínű szalagból és a magyar czi-
merpajzs összetételéből álljon. A kokárdát avval
indokolja meg Marostordamegye alispánja, hogy
az ilyenfajta jelvény nagyban hozzájárul ahhoz,
hogy a magyar államegység külsőleg is jobban
érvényre jusson. Tervezi pedig úgy ezt az uji-
tást, hogy a megyei tisztviselők csak hivatalos
órák alatt, továbbá kiküldetések, kiszállások és a
felekkel való tárgyalás közben köteleztessenek a
jelvény viselésére

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGZÁJA.

Legyőzhetetlen akadály.

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárczája.)

(Folyt. és vége.)!

A jácint illata kábító; a szoba levegője
füledt. Várjon barátom, míg egy kis friss leve-
gőt szívtam.

Öt évig voltunk jegyesek. Mondtam önnek,
hogy Lucián fiatal volt és festő, fölösleges volna
ehhez hozzátenni, hogy szegény volt és hogy
büszkesége föllázadt arra a gondolatra, hogy min-
denét néniemnek köszönje. Rendesen elítélik a
hosszas mátkaságot, de a miénk, azt tudom, hogy
édes haszonnal járt. A várakozás alatt oly töké-
letesen megismerkedtünk egymással, hogy egybe-
kelésünk nem volt kockázatos vállalat, hanem
legédesebb álmaink beteljesedése; házasságunk
nem volt kísérletezés, hanem való igaz boldogság.
Soha asszony szenvedélyesebben nem szerette a
férjét nálamnál; és soha asszonyt nem imádott
a férje teljesebb odaadással, mint engem. Minden
gondolatát közölte velem; reményeit, hangulatait,
multjának minden legkisebb eseményét. Elolvas-
tam az ő kedvencz könyveit, hogy még szellemi
élvezeteiben is osztozkodjam. Sokszor megesett,
hogy megfelelt egy-egy gondolatomra, a melyet
még ki sem mondtam. Ha ön a tökéletes boldog-
ság fogalmát kérdezné tőlem, a feleletem az volna:
életem Luciánal.

Velenczébe mentünk és ott dolgoztunk. Azt
mondom, hogy dolgoztunk és ha ön különösnek

találná ezt a kifejezést, akkor igen rosszul ma-
gyarázhattam meg önnek egyesülésünket. Én paj-
tása voltam, kritikusa és inspirációja a férjemnek.
Talán hat hónapja mult már, hogy Velenczében
laktunk, amikor megbetegedtem. Eleinte nem tud-
tam mindjárt, hogy komolyan, de nemsokára ki-
sült, hogy tifuszos lázam van. Lucián aggodalmát
szánalom volt nézni, az orvosnak rimázkodott
egy vigasztaló szóért, melyet az nem adhatott.
Kárhoztatta magát, amiért engem idehozott, éjjel-
nappal az ágyam mellett ült, a kétségbeeséstől
elvadult tekintettel.

Sokról, ami ez időben történt, természetesen
nem tudok semmit sem, de egy este magam
hoz tértem a deliriumból, hogy megértsem, hogy
nem élhetek tovább. A szoba homályos volt, az
egyetlen világos pont a lámpának a plafondra
vetett körfénye. Egyszerre csak tudtam, hogy Lu-
cián velem van és hogy sir. Nem tudom, hogy
akkor értettem-e meg, hogy meg kell halnom,
vagy hamarabb, a nap folyamán hallottam-e. De
emlékszem, hogy férjem a kezemet fogta és hogy
könyei omlottak rá; és halkan — mert a hangom
igen gyenge volt és az eszem is igen kalandozott
— próbáltam őt vigasztalni.

Erre az önuralomnak a végső árnyéka is
lefoszlott róla, karját a nyakam és fejem alá lopva,
sirva könyörgött Istenhez, hogy kimélje meg az
életemet, vagy vegye el az övét is, ha már ne-
kem meg kell halnom.

Homályosan emlékszem, hogy egy ízben
azt kérdeztem tőle, hogy „Meddig?” — tudni
szerettem volna, hogy meddig tart, amíg élek;

valahogy megértettem, hogy már csak egy óráig
élhetek.

Lucián arcza sápadt volt és vonaglott; ma-
gánkívül kellett lennie, különben nem tehette
volna, amit kért. A láz alatt morfiumot adtak és
egy üveggel ott állott az ágy mellett az asztalkán.
Hallottam, a mint férjem mondja, hogy nem
ereszt egyedül, hogy nem válunk el, hogy együtt
megyünk az ismeretlen utra, mint a hogy együtt
voltunk a földön. Azt feleltem neki — mert za-
varos volt előttem minden — azt mondtam neki:
— Mit beszélsz Lucián? nem halom jól, mit
mondál. — Azt felelte: — Velel vagyok szerel-
mem. együtt lépünk át az új élet küszöbét!

Odajött és mellém vetette magát az ágyra.
Mikor megcsókolt, éreztem a morfium szagát a
száján. Egymás mellett pihentünk egy közös ván-
koson, én csendesesen feküdtem, a lámpa remegő
fényét bámulva a fejem felett. Néha-néha Lucián
jobban magához szorított és megcsókoltuk egy-
mást. A lámpa fénye fantasztikus formákat vetett
a falra. Elálmosodtam és Lucián hangja, ha be-
szélt, mind messzebbre hangzott. — Együtt me-
gyünk, vajjon hova jutunk? — mondja. Én fe-
lelni szerettem volna neki, de igen fáradt voltam
és a fény kialudt a falon.

Mikor magamhoz tértem, másik szobában
voltam és kértem, hogy férjemet küldjék be hoz-
zám. Azt mondták, hogy kénytelen volt hirtelen
elutazni, de hogy néhány nap mulva visszajön.
Azt is hozzátették, hogy betegségem fordulópont-
ján csodálatos módon jutottam keresztül, a mikor
feladtak már minden reményt és hogy most már
meggyógyulok.

A székelyföldi bajok s azok legfőbb gyógyítási módjai.

— A székelyföldi kormánybiztos urhoz. —

I. 1. folyt.

Néhány tájékoztató előzetes észrevétel.

Szeged, Vaskapu, országház, királyi palota, Duna-hidak, operaház, egyetemi épületek, muzeumok, szépművészeti akadémiák, stb. stb. 100 millió készpénznél többbe kerültek a mulhatatlan szükséges kiadásokon kívül, s az országos költségvetés bevételei — úgy mondják — mégis nemcsak fedezik a kiadási részt, hanem milliókra menő pénztári maradványt mutat egy idő óta évről-évre a csaknem nagy fényűzésig terjedett eme kiadásokkal szemben.

Ez a körülmény irigyünké tette Ausztriát. Még az ottani vezéremberek is abban a hiedelemben vannak, — színelve vagy valósággal — hogy nálunk annyi nyomás és gazdasági szűkülés után is minden kapuzábe alatt köblével áll az arany. Nagy követelésekkel állanak velünk szemben több év óta, s törvényhozásunk és kormányaink idejét ezáltal csaknem egészen lefoglalták — véghetetlen kárunkra kormányaink gyakran változnak, a törvényhozási munka fennakad, s az idő nem vár. Az unió törvény maig sincs végrehajtva; Erdélyt ma is osztrák polgári törvény szabályozza; s magyar törvény talán még 50 évig sem lesz, ha ez így megyen.

Ez a talán elmaradhatatlan fényűző építkezés ec fényest mutató állami állapot a magának az államnak alapjait képező községek és nép életében roppant olvadványok és romok felett tündöklök, mint valami bolygó tűz, melynek ijesztő volta talán a legélesebb látású szemek előtt is észrevétlen maradt. Ez a káprázatos tünemény még az értelmiséget is ragadja magával tükönbokron keresztül, a nélkül, hogy valakinek észébe jutna az új lélekrevétel és komoly körültekintés végetti megállás szükséges volta.

Ez szintén nem politikai mérgű színjáték, hanem egyszerű megjegyzés czélmához képest.

Az állami fényűzést — ami haladásnak van nevezve — követték a költségekben a megyék és városok, talán még a jövő század nemzedékét is megterhelve a mostan fizetett összegekkel. Tehát kevés részben nagy önmegeöltetéssel, legnagyobb részben kontóra cifrázták ki magokat annyira, hogy 30 év múltán alig lehet rájuk ismerni. Falusi, városi és vármegyei képviselőségek csak úgy szavazták és szavazzák meg a pótdókat és rovatokat, mintha parancsszóra ment volna és menne a szavazás már előre kiszemelt és mindenáron bevitt képviselőkkel, a kik az alárendelt és függő viszonyban hallgatnak, vagy ingyenes vállalati nyereségre lesnek, s bizonyos immunitásra számíthatnak, még a legterhelőbb esetekben is. Ezt tartják modern alkotmányosságnak, s az ünnepelt szabadság egyenes fofoymányának sok év óta.

En figyeltem arra, amit mondtak és emlékezni próbáltam.

Később a nap folyamán magamra hagytak és én különös zajongást hallottam a házban és az ablakon keresztül — Lucián koporsóját láttam levinni a lépcsőn.

Őn csodálja, hogy ez a látvány meg nem ölt; én magam is csodáltam. De nem ölt meg; és most már tudja ön, hogy miért nem fogok többé sohasem férjhez menni. A sors kegyetlen ironiája úgy akarta, hogy férjem, Lucián egyedül tegye meg a nagy utat én előtttem; és én érzem, hogy azóta folyton vár. Szeretném azt is hinni, hogy neki a kinek az örökkévalóság az időmérője, ez a néhány silány esztendő nem tetszik olyan hosszúnak, mint nekem.

Miért, ha olyan fárasztónak találom a késedelmet, nem tettem meg azt, amit ő tett és siettem utána. Megsugom, hogy miért: mert nincs bátorságom, mert félek. Igen őszinte leszek, ha szegényemre válik is. Nem a vallásom tart vissza tőle, már kétszer kezemben volt a mályja, — de féltem.

És még valami más is, mert azt akarom, hogy vallomásom teljes legyen. Olyan napokon, mint a mai volt, amikor a levegő enyhe és az emberek az utcán boldogoknak látszanak és a fák frissek és zöldek, midőn kocsizni megyek, ilyenkor úgy érzem, hogy kellemesebb élni. A szép világ diszbe öltözik a számomra és én elégedett vagyok. Elég világosan beszélek?

A jácint illata teljesen elkábitott — jó éjszakát.

Ennek az irányzatnak az a következtése, hogy falukon, megyékben és városokban a kisebb-nagyobb egyesek is rohanva mentek és mennek belé a szemmel látott példák után a szintén tudományos kontócsinálásba, a teljes értéket igénylő hitelműveletekbe, kölcsönvételekbe s építnek, burotoznak, cifrálnak, porcelláznak, üvegnek, világítanak, öltözködnék határt nem ismerő kontózással oly uzsorás összegek erejéig, hogy azoknak végeredménye kétségbeesés.

Tehát országilag, városilag, megyeileg községeileg, birtokossággal, egyesileg a fekvőség s a drágán ugyan, de mégis biztosra befolyó kevés jövedelem végeredményileg egy és ugyanazon, százszor megforgatott belső és külföldi tőke sajátja voltaképpen, s egy kedvezőtlen szél fuvalatára mehet az egész, a merre tetszik, mert voltaképpen az egész csak biztató és csak látszólagos tulajdonos.

Minően ilyenmő haladás tehát tulajdonképpen romlás és biztos pusztulás, az uzsorás tőke nyeresége. A jogi szemeknek a háttérben szükség esetére van fedezve az egyesek filléreiben és vagyonában, de az egyesek előtt nincs egyéb menedék, mint a vándorbot és a koldustarisznya, mert ezer akadály áll a törlesztés útjában. Véghetetlen péla mutatja. Ilyen mélységet látok én és még sok mások is velem együtt. Meglehet, hogy rémlátás és nevetséges feifogás az egész repülő modern felfogással szemben.

Itt sem akarok én senkit leczkézni és tanítani. Kisebb vagyok annál. Ez is csak észrevétel az alábbiakhoz.

(Folyt. köv.)

Ünnep után.

(F-i.) Elmultak a karácsoni szép napok. Kedves romantikája többé-kevésbé megillette szívünket. Ámde bizonyos, hogy hajdani vigásunk ma már nincs meg.

Az általános szegénység mindenütt érezteti szomorú hatását. A szép, puha fehérkalács többnyire nem a hámbárból, hanem a hitelből kerül ki. Nagyon megfogyott a tüzelőfa is, melynek barátságos fényénél valamikor a régi pátriarkális élet vidám képei aranyozódtak meg.

Szomorú dolog az is, hogy a népeletről lassanként kipusztulnak a szép hagyományos szokások, melyek őseink nemes gondolkodásának, egyszerűségének, erős fajbéli érzésének éltető forrásai voltak.

Ismerjük be azonban, hogy a mai szegénységnek részben magunk is okai vagyunk. *Apáink egyszerűségét olyan igényekkel váltottuk fel, melyek nemcsak anyagi, hanem erkölcsi javainkban is pusztítanak.* ... És így lassanként elesünk mindattól, a mi az egyén és család erejét, nyugalmit, boldogságát feltételezi.

Agaskodás, kapaszkodás, rangkórság, divat és urias formák majmolása, fellünnési viselkedés zavarják meg életünk egyszerűségének nyugalmit. Nem tudom, hogy most el lehetne-e énekelni a székely leányról:

Ott lakik a Nyikó marton,
Köntöse nem bécsi karton.
Otthon szötte két kezével
Maga varrta szép szegővel.

Nagyon kell vigyázni, hogy a modern élettel járó korrupció ne irtsa ki népünk egyszerűségét. Ételtben, ruházatban, erkölcsben, szokásokban pusztít ez a kórság. Ha nem ügyelünk, beeszi magát életünkbe, mint a köszvény, amit aztán csak a halál gyomlálhat ki belőle.

Kezdjük meg a munkát ezen a téren is. És tegyen meg mindenki, amit lehet. *Az apa gyermekét, a gazda cselédjét, a lelkész híveit, a tanító tanítványát, az előjáró alattvalóit, a sajtó és irodalom a nagyközönséget oktassa, nevelje, természetes egyszerűsége, mely testi és lelki javukhoz vezet.* Így jutunk erőhöz, tekintélyhez, függetlenséghez. Nagyzással, divattal, székely büszkélkedéssel rongyainkat nem lehet eltakarni. Bajos egyenesen állni az üres zsáknak.

Hintós kocsi kenderhám,
Nevetséges egy szerszám.

Kezdjük meg tehát a munkát ezen a téren is!

Tisztviselők érdeke.

A jegyzők helyzete az egyszerűsítés után cseppet sem javult, sőt igen nagy mértékben megnehezült. Panaszolják, hogy az adókirovetésnél semmi előnyt nem nyertek. A közgyámok teendői majdnem teljesen a jegyzőkre hárultak, de azért segédekéről gondoskodás nem történt. Fizetésük sem áll arányban képzettségükkel, de főképp az óriási és folyton szaporodó munkahalmazukkal. Az elkeseredés végső pontján vannak s ebből kifolyólag Gálffy István fenyegeti körjegyző, az Udvarhely vármegyei községi és körjegyzők egyetelének agilis elnöke — hozzánk beküldött terjedelmes cikkelyében — az egész jegyzői kart sorompóba állásra, helyzetük javításának hathatós kivására szólítja. Kimondja, hogy a jegyzők központi egyetelére öreg, komótos, maradias és nehézkes. A marostordamegyei jegyzők mozgalmá vezető nélkül maradt s így önmaguknak kell az elejtett fonalat felvenni és tovább vinni. Helyesen megindokolt cikkelyét így fejezi be:

Jertek most ti udvarhelymegyei kartársak, sorakozzunk egy kicsiny, de kitarító gárdává, kezdjük ott, a hol a marosvásárhelyi értekezletünk elhagyta: írjunk fel a Magas kormányhoz s ha szükség a Törvényhozáshoz a következőkért:

1. Rendeleti uton a jeleni jegyzők vállairól az adókirovetés és behajtás terhei vétessenek el, állampénztár terhére adóügyi jegyzői állások rendszeresítenek.

2. A használhatatlan közgyámok helyébe közgyámok rendszeresítenek államsegélylyel.

3. A jegyzői szaktanfolyamot végzett ifjak számára és a községi jegyzők terhei kevesbítésére államsegélylyel gyakornoki állások rendszeresítenek.

4. A jeleni jegyzők fizetése minimuma 1400 koronában állapítsák meg, miként az a tanítóknak kilátásba helyeztetett és a jeleni fizetések állami segélylyel pótoltsanak addig is, míg az államosítás bekövetkezik.

5. Nyugdíj ügyünk vétessék állami kezelésbe.

6. Jogkörünk terjesztessék ki az összes községi előjárók fölé és fegyelmi pragmatikánk alapítsák meg.

7. A 101570—902. számú B. M. rendelet hatálytalansítsák.

8. A körörvosok fizetése vétessék le a községek vállairól és államsegélylyel pótoltsák.

9. Az állam az italmérési jogosultságot a községeknek az 1886. évi XXXV. t.-cz. értelmében adja vissza. Legyen ez a mi megmáshatatlán álláspontunk, hívjunk fel, kérjünk meg minden érdeklődő és közbeeső tényezőt ezek valóstítására és pedig a községeket, hogy irjanak fel a törvényhatósághoz, a törvényhatóságot, hogy támogassák ügyünket a magas kormány és Törvényhozás előtt, mert igazságos ügyet akarunk dölőre vezetni és erős a hitem, hogy megsegít az Isten. Ugy legyen!

Fenyéden, 1902 decz. 25.

Gálffy István

Egyházi élet.

A IV. Szent Antal felolvasó estély éppen a karácsoni időben s egészen a kedves karácson hangulatában folyt le. Oda emelt már a dalárda bevezető éneke, mely a Jézus születése fölött csilingelő angyal ének vidám örömet lopta szívünkbe. Flórián Mariska szintén ily vonatkozású szavaltával valósággal tapsviharra ragadta hallgatóit. Nagyon alkalomszerű tárgyat fejtgetett szabad előadásában Embery Árpád főgymn. tanár, t. i. a Megváltó által e földre hozott szeretet erejét. Szónoki tehetségének ismert precizitásával meghatóan rajzoló elénk az irtalmas szamaritánus példáját; felhiva, hogy vállalva mindenki segitsen: részint kiemelni, részint megmenteni a társadalmat a szocializmus örvényétől, még pedig azért, hogy ne csak kimossuk a nyomor sebeit a vizgatalás szavaival, hanem — hogy gyógyulhasson — öntsünk bort és olajat is azokba vagyunk feleslegéből. Milyen nagy hatással beszélt... elképzelhetjük, örvendhet, ki hallotta. Losdorfer Ervin mintegy folytatta e tárgyat, Ábrahám áldozatában jelenítve meg nagyon szépen az élő hit erejét, melyből az önfeláldozó szeretet fakad. Az utolsó szavalt hatalmas szózatként hangzott el a kivándorlás ellen Szalay Aranka ajkairól. Tiszta hangjának kellemével könyeket csalt ki szemünkből, mintegy megfogadtatva, hogy ezután még jobban összekötjük szent hitünket s e hazát

és Isten imádása mellett ezután se feledjük el könyörögni hazánk boldogságáért, melyen kívül e nagy világon úgy sincs számunkra hely. Bots L., Kapdebó J., Péterffy S. és Poppov P. quartettje az éljenek és ujrak szünni nem akaró sokaságát idézte fel. Látjuk ebből, hogy egy kis fáradság mily eredményt tud elérni. Mennyi tehetség van felhalmozva: úgy az előadás, mint a szavaltat és ének terén, csak azt a kis fáradságot ne sajnáljuk, a valóban nemes és szent cél érdekében. Ily több szólamu éneket máskor is szívesen fogadnánk. — A megjelent közönség egészen felfrissülve, a lehető legnemesebb módon szórakozva szellemileg, pár fillér áldozatával, éppen a szabadelőadásban hangoztatott nagy cél megvalósítását segíté elő. A rendezők, szereplők és adakozókért, mint jótévkért hányan imádkoztak már pár nap múlva, azok a szegények t. i., kik a begyült összesen vásárolt fának melege mellett örvendezve üdvözltek az új év hajnalát, remélve, hogy ez évben a kis Jézus szeretete még mélyebben foglalja el az emberek szívét.

Meghívó. Az udvarhelyi ref. egyházmegye egyházi értekezletének igazgató választmánya 1903. január 20-án d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyen, a kollegium nagytermében gyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak. Tárgy: 1. A közgyűlés helyének meghatározása s az ezzel kapcsolatos intézkedések. 2. A titkár és pénztáros jelentései. 3. Bizottságok munkáinak kijelölése. 4. A választmányi gyűlések írásos meghívásának ügye. 5. Lehető indítványok. Jegyzés: Ha valamelyik egyházközség óhajtaná, hogy a közgyűlés ott tartassék, ez iránti igényét január 15-ig, indokolás kíséretében, aláírott titkárhoz bejelentheti. Székelyudvarhelyen, 1902. december 24. B o d Károly, egyh. elnök L a j o s János, egyh. titkár.

Különfélék.

— A „Székely-Udvarhely“ 1903. évi január hó 1-től hetenkint kétszer, vagyis minden csütörtökön és vasárnap reggel jelenik meg.

A „Székely-Udvarhely“ 1903. évi, hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel megjelenő ujság kilenczedik évfolyamára ezennel előfizetést nyitunk. Előfizetési árak: egész évre 10 K, Félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Papoknak, tanítóknak gazdasági egyleti tagoknak, községeknek és községi előjáróknak egész évre 8 K, a vármegyei tanítóegyesület tagjainak, községi és körjegyzőknek 7 K. — Azon t. előfizetőinket, kik hátralékban vannak, kérjük hátralékaik sürgős beküldésére és előfizetésük mielőbbi szíves megújítására. — Teljes tisztelettel: a „Székely-Udvarhely“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Újévi tisztelegések.** Kishalmágyi Hollaky Arthur, vármegyénk főispánjánál újév napján a tisztelő küldöttségek egész sora fejezte ki őszinte hódolatát, bizalomteljes ragaszkodását, tiszteletét és igaz szeretetét koronás királyunk, a magas kormány és annak képviselőjével szemben. A tisztelők elsője Solymossy Lajos dr. kir. főreáliskolai igazgatóval élén ezen intézet tanárkara teljes számban volt. Ezután Damokos Andor dr. alispán vezetésével a vármegye központi és járásainak, valamint a város tisztviselői kara — képviselve lévén ezeken kívül a helybeli kir. törvényszék, ügyészség és járásbíró is — jelent meg s Lázár gróf főjegyző tolmácsolta lendületes beszédében a trón iránti hűséget, a magyar kormányhoz való rendíthetetlen bizalmat és teljes elismeréssel adózott a főispán erélyes, de mindig igazságos, példás munkássága s a közérdek mellett kivívott sikereiért és felajánlta a tisztviselői kar mindenkor támogatását.

Beszédében így szólt:

Méltóságos Főispán Ur!

A magyar hosszú századok óta oly szépen jellemző hagyományos hűséggel jelent meg méltóságod előtt a vármegye és Udvarhely város tisztikara, hogy az új év reggelén megemlékezzünk a legelső magyar emberről a királyról s alattvalói hódolatunkat s legjobb szerencse kívánatainkat kifejezve felkérjük méltóságodat, hogy alkalmas módon a legmagasabb trón számolyához juttatni kegyeskedjék.

Kérjük továbbá méltóságodat, hogy az ország kormányzására hivatott magyar miniszter uraknak, kik fontos és sok oldalu elfoglaltságuk lánczolatossorozata közepette sem feledkeztek meg törvényhatóságunknak nehéz viszonyok között élő székely néperől szintén legjobb szerencse kívánatainkat kifejezni méltóztassék azon biztos ígérettel, hogy hazafias munkásságukban ezen törvényhatóság mindenkor az első között fogja támogatni.

Méltóságod pedig, ki a törv. hatóság életét s ezen tisztikar munkásságát közvetlen ismeri, ki erős kézzel, de igazságosan és szívjósággal irányítja a gondjaira bizott t. hatóságot, ki körültekintő bölcseséggel kormányozza a cselekvésre hivatott tényezők zavartalan együtt működését, ki a munkában példaadólag jár elől, fogadja úgy saját, mint kedves hozzátartozói részére legjobb szerencse kívánatainkat azon hozzáadással, hogy a számban megfogott tisztikar munkában és ügyszereketben nem csökkent s mindig szívesen követi arra hivatott vezéreit azért, hogy ezáltal a reá fordított gondot és figyelmet megköszönve, egyuttal kellemessé tegye jelenben méltóságodra is azon szép és nagy munkakört, melyet ez idő szerint a magas kormány bizalmából betölt.

Midőn tehát szorgalmas munkásságunkat felajánlva, cserébe méltóságod állandó jóindulatát kérjük, egyuttal ohajtjuk, hogy a Mindenható szeretett Hazánkat, Nemzetünket és Királyunkat a beállott új évben kegyelmének bőségével árássza el éljen a Haza! éljen a király!

A főispán hosszabb beszédben vázolta a közigazgatás új fordulatát s a kormánynak hazafias, rendíthetetlen munkásságát, mely valóban méltó nemcsak az elismerésre, de a legkitartóbb támogatásra is. Határozottan kijelentette, hogy a politikai helyzet komolyságában sem félti Széll Kálmán böles és hazafias magatartását s megnyugtatóskép mondhatja, hogy a miniszterelnök inkább elhagyja állását, mintsem egy jöttát is engedjen Magyarországnak jogos érdekeinek megvédelmezésénél. A határos beszéd általános tetszésben részesült. Innen a vármegye alispánjához vonultak a tisztviselők, hol ugyan csak a főjegyző parentálta el a régi közigazgatás rendszerét s üdvözölte Damokos alispánt a következőkép:

Tisztelt Alispán ur!

Mint a megtépett tölgy jelenik meg ma alispán ur előtt a tisztikar, hogy alispán urat az új év alkalmából üdvözölje.

Nem kívánok visszapillantani a multra, mert fáj a szívem megfogyott sorainkat látva s távozó tisztársaink helyén egy-egy rés marad, melyet a változott viszonyok hatalma vivott meg, immár 9 százados vármegyei szervezetünkben.

Vajjon csak mi leszünk-e a vesztesek, vagy magasabb érdekek is csorbat szenvednek majd, azt az idő fogja megmutatni. Nem is tartozik ennek elbírálása szorosán vett feladataink közé s ha mégis megemlítém, ezt csak azért tevék, hogy rámutassak arra, hogy a vármegye mindenkor az idealizmus légkörében éltek s ezen alapon egyéb fontos alkotásaik mellett arra is gondoltak, hogy ne rideg hivatali főnököket és alárendeltet, hanem együtt működő tisztviselő társakat neveljenek, ezen aethikai alapon fejlődött közöttünk a hosszas együtt szolgálás alatt azon kapocs, melyet egyszerűen szétszakítani nem lehet; azonban a törvény parancsszava alatt meghajlunk s így egyebet nem tehetünk, mint ez alkalommal kifejezzük, hogy kísérje őket baráti jókívánságunk elváló utjaikra.

Hasonló melegséggel emlékezünk meg munkában megöszült s nyugalomba távozó pályatársainkról, kívánva, hogy hosszasan élvezhessék a kiérdemelt nyugalmat. Most pedig alispán urnak megelégedést kívánva, kérjük, tartson meg eddigi szeretetében s egy jobb jövő reményében Udvarhely város tisztikarával együtt boldog új évet kívánunk.

Damokos dr. alispán barátságos válasza ez volt:

Kedves barátaim!

A vármegyei főjegyző ur — ismerve és eltalálva gondolataimat — igen találóan hasonlította vármegyei tisztikarunkat a viharban megtépett tölgyhöz. Tisztviselőtársaink egy része hosszszas együtt szolgálás után, részben a saját elhatározásától, részben a törvény rendelkezése folytán kivált sorainkból, s mi az elszakadás által okozott fájó érzésekkel kísérjük őket új utjaikra, mert a vármegyei szolgálat tényleg ethikai törvények alapján is épül fel, s így nem tekinthetjük közömbö-

sen, ha a fennállott eddigi kapesok nemcsak meglazulnak, de veszítenek azon zománcból is, mely a rendszerváltozással jár.

A bizalom, s főként a vármegye közönségének bizalma az, mely a vármegyei tisztikart eddig állásában erőssé tette. S legyen bár a rendszerváltozással el is ejtve azon bizalom, mely eddig kívülről jött, de maradjon meg közöttünk továbbra is az a bizalom, mely minket eddig egymással egybekötött.

Igen köszönöm, hogy jó kívánságaitokkal felkeresni szívesek voltatok, s fogadjátok hasonlóan szívből eredő jó kívánságaimat az újév alkalmából.

Ezalatt a királyi pénzügyigazgatóság tisztviselői kara élén Roediger Gyula pénzügyigazgató helyettesével tisztelegte a főispán. Legkiemelkedőbb és közvetlenebb volt azonban az iparosok üdvözlése Solymossy Endre ev. ref. koll. tanár vezetésével. Igen meleg szavakban mondott köszönetet Solymossy és erős vonásokkal ecsevelte Hollaky főispán fáradhatatlan munkásságát, melynek valódi értékét nemcsak idehaza, de az anyaország belsejében is megbecsülik. Aradon és különösen Debreczenben Hollaky főispán nevét szálló-igekép említi a székelyföldi mentő-akció keretében s tevékenysége, ügybuzgósága előtt a magyar Alföldön is kalapot emelnek. Az iparosok ingyenes oktatásának segélyezéseért szintén elismerést nyilvánított. A főispán meghatottan mondott köszönetet a nem várt elismerő szavakért s megígérte, hogy a tömörülő, egyetértéssel munkálkodó iparosokért jövőre is kész, teljes odaadással dolgozni, sobeiket, panaszait illetékes helyen leplezetlenül feltárni. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter Darányihoz hasonló nemes szívvvel, tetterővel bír s valamint eddig meghallgatták a székelyek jalkiáltásait, meggyőződéssel mondhatja, hogy jövőre sem tagadják meg a szükséges segédkezet a derék és életrevaló székely iparoságtól. Tisztelegtek még Sziklay P. Gyula kir. tanfelügyelő Poppov Peter tollnokkal, Papp András róm. kath. főgymn. tanár és mások a főispánál, ki mindannyiát szokott kedvességével és barátságával fogadta.

— **Bodolla Gábor dr.** kir. törvényszékünk elnökénél László Domokos törvényszéki bíróval élén tisztelegte a törvényszék, ügyészség és járásbírók tisztviselői kara s kifejezte ragaszkodását és szeretetét a páratlan szorgalmu, kiváló munkásságu elnök iránt, a kinek rövid idei vezetése alatt kir. törvényszékünk és a hozzátartozó járásbírók új életre keltek.

— **Szakáts Zoltán** polgármesternél Demeter Dénes városi tanácsos tolmácsolta a tisztviselői kar és községi tanítótöbbség jókívánságait.

— **Sziklay P. Gyula** kir. tanfelügyelőt a közs. tanítótöbbség nevében s annak élén Lázár József igazgató üdvözölte.

— **A kiegyezés megtörtént.** Az eredményt Széll Kálmán miniszterelnök így jellemezte: »Nincs győzelem, nincs vereség. Csak siker, csak eredmény mindkét fél javára. Vannak legyőzöttek: az akadályok, az előítéletek, az eltérések. Azt hiszi, számadása a törvényhozás előtt igazolni fogja, hogy az ország gazdasági létérdekeinek egyikét sem adta föl és egyikét sem sértette meg.«

— **Két új főrend.** A király Chorin Ferencz dr. volt orsz. képviselőt és Rákosi Jenő író, a Budapesti Hírlap főszerkesztőjét a főrendház élet-hossziglani tagjainak nevezte ki.

— **Majlath püspök** elnöklelte alatt Budapesten e hó 3-án a katekizmus átdolgozása céljából értekezlet volt, melyen városunkból Varga Sándor szentszéki tanácsos, hittanár vett részt.

— **Kinevezések.** A pénzügyminiszter a helybeli kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségnek csikszeredai kirendeltségéhez Bács Károly és Gláva György segélydíjas számgyakornokokat ideiglenes minőségű pénzügyi számtisztnek nevezte ki.

— **A gazdasági egyesület választmánya** e hó 12-én d. u. 3 órakor a vármegyei ház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai meghívatnak.

— **Az ingyenes felolvasások állandó segélyezése.** A helybeli polgári önképző és segélyező egyesület kebelében megalakult bizottság kitartó működését igen szép siker koronázta. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter az elmúlt évi felolvasások költségeire 300 korona segélyt utaltványozott s vármegyénk iparfejlesztő bizottságát értesítette, hogy ugyanezt az összeget költségvetésében jövőre is folyósította.

— **Műkedvelő-előadás.** Az alsósófalvi műkedvelő társaság karácson másodnapján a székely-zenekar javára táncmulatsággal egybekötött

szini előadást rendezett. A „Cserebogár” cz. népszínmű került színre. A darabot nagyszámú közönség érdeklődése mellett adták elő. Öröm volt látni, mily boldogság sugárzott az egyszerű nép arcáról: látva véreik ügyességét Együtt mulatott itt a legutolsó a legelsővel; a legszegényebb a leggazdagabbal. Igazi szeretet volt a szeretet ünnepén. És kié az érdem? Külön senkié sem; együtt mindenkié, kik közreműködtek, hogy ezen jóra való közönség lakóinak a nehéz gondok között egy élvezetes estét szerezzenek. Névszerint: Kacsó Erzs, Bálint Eliza, Lukács Ilona, Bálint Ladi, Fülöp Rebi, Molnár Márton, Lukács János, Piri Dénes, Sükösd Mihály, Kozma József, Ágoston K. Márton, Szöcs János, Hajdó Ferencz, Zsombori András, Fülöp Mihály, Kacsó Béla, Fábrián Márton és Kovács Dani.

— **Szomorú eredményt** mutat helybeli kir. anyakönyvi hivatalunk évvégi statisztikája. Az 1902. évben 212 születés és ezzel szemben 257 halálozás történt; tehát 45-el több halt el, mint a mennyi született. Házaságot is csupán 55 pár kötött, a mi — tekintve, hogy Bethlenfalva és Kadicsfalva is idetartozik — fölötte csekélynek mondható és igazán elszomorító állapot.

— **A községi előjáróságok** újráválasztása vármegyénként kezdetét vette s valószínűleg e hónapban véget ér. A járási főszolgabírák az összes községekben megjelennek.

— **Gépkiallítás városunkban.** Az országos magyar gazdasági egyesület műszaki osztálya a jövő tavasszal Székelyudvarhelyt gazdasági gép és eszközkiállítást szándékozik rendezni, a hol működésben is bemutattnak mindazon gépek, amelyek a kisgazda által is haszonnal használhatók. A legnagyobb elismerés illeti e kezdeményezésért az „O. M. G. E.”-et, amely egyesület a múlt évben a székelykeresztúri bikakiállítás részére adományozott értékes díjaival is kimutatta a székely nép iránti érdeklődését.

— **Udvarhelyvármegye közs. és körjegyzői figyelmébe.** Meghívó. Felkérem egyleti tag urat, hogy folyó hó 24-én d. e. 9 órakor a vármegye-ház kistermében tartandó közgyűlésen megjelenni szíveskedjék. Tárgy: 1. A magas kormányhoz és a magyar törvényhozáshoz szerkesztett memorandum tárgyalása és felterjesztése érdemében teendő intézkedések végleges megállapítása. 2. V. Máthé József fenyédi segédjegyző és Gáspár Albert bordosi jegyző, valamint több társa azon kérelmének tárgyalása, melyben az egyleti tagok sorába való felvételét kéri. 3. Több közügy megbeszélése. Fenyéden, 1903. január 2-án. Gálffy István, jegyző egyleti elnök.

— **Komlótermelési ingyenes előadások.** A gazdasági egyesület elnöksége lépéseket tett az iránt, hogy a komlótermesztés közgazdasági jelentősége felett a komlótermesztési vándor tanár a vármegye különböző helyein, egyelőre Székelyudvarhelyt, a Homoród mentén s Székelykeresztúron előadásokat tartson, hogy birtokosaink megismerkedve a komlótermesztés jövedelmezőségével, annak felkarolására buzditassanak. Az előadások e hó 11., 12., 13. napjaira vannak tervezve, amennyiben a vándor tanár e napokon megjelenhet. Az érdeklődők a „Székely-Udvarhely” jövő számában fognak a dolgról részletesebben értesítettetni. Hogy az érdeklődés már is nyilvánul, bizonyítja azon körülmény, hogy eddig hat birtokos ajánlkozott egy-egy hold komló telepítésére.

— **Magyarországi vízi erők.** Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter Láng Lajos kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg megbízta a vízrajzi osztályt, hogy a hegyi vizek erejét puhatólják ki. A kinyomozott adatok szerint a Vág folyónak hegyvidéki részében mintegy 250,000, a Felső-Tiszán 158,000, a Garamban 140,000, a Marosban 130,000, a Sebes-Patakban 107,000, a Poprádban 90,000, a Temesben 34,000 lőerő van, összes vizeink pedig két millió lőerőt képviselnek, ami pénzértékben kifejezve, kétszázötven millió korona értéket tesz ki.

— **Általánosan tudott dolog,** hogy mindenemű köhögés és tüdőbajnál kiváló jóhatású a csukamájolaj, melyet az orvosok különösen azóta rendelkeznek, a mióta Zoltán Béla budapesti gyógyszerész a szag és íz nélküli Zoltán-féle csukamájolajat forgalomba hozta. Üvege 2 korona a gyógyszerárakban.

— **A helybeli iparosok mozgalma.** A láb belüli készítő szakszervezetének megalakítása és készáru-származék letétele a szervezkedés megindult; az aláírási íveket kibocsátották — igen meleg hangú felhívás kíséretében. Aláírásokat az üdvös ügy iránti szívesből készséggel fogad el a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége is. Egy részleg, mely havi 1 koronás részletekben fizetendő, 50 korona.

— **A szőlőkarók szállítási kedvezménye.** A kik szőlőkarókat vesznek és azt kedvezményesen akarják elszállítani, tudniok kell, hogy a karók árát a szállítási költség nélkül kell kifizetni, mert az eladó szállítási refakciában nem részesül. A kedvezmény gazdaság-egyleti igazolvány mellett vehető aztán igénybe.

— **Tüzifa.** A m. kir. államvasutak budapest balparti üzletvezetősége az 1903. évre szükséges 11500 kméter kemény usztatlan hasábos tűzifa szállításának biztosítása céljából árlejtést tart, mire nézve az ajánlatok 1903. évi január 28-án déli 12 óráig adandók be.

— **Technológiai Lapok.** Ennek a gépészeti elektrotechnikai és ipari szakfolyóiratnak 1902. évi december hó 31-én megjelent 24-dik számához van az egész évfolyam tartalomjegyzéke mellékelve, mely újból tanuskodik, hogy ez az egyedüli és legrégebb magyar nyelvű szakfolyóirat, melyet Zachara Lajos és Sziklai János szerkeszt, tanulságos és változatos tartalmánál fogva mindazokra nézve valójában nélkülözhetetlen, akik gépészeti és elektrotechnikai szakismeretek és újdonságok iránt érdeklődnek. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest V., Mária Valéria utca 11. sz.) kívánatra ingyen küld.

— **Az eszlári vérvádról** szóló két kötetes óriási feltűnést keltő munkájával most készült el Eötvös Károly. E nagy szenzációt keltő művet, melynek bolti ára 12 korona, januárban teljesen ingyen kapja meg mindenki, a ki most előfizet az „Egyetértés”-re (IV., Vármegye-utca 11.). Előfizetési ár: évnegyedre 10 korona, egy óra 3 korona 60 fillér.

— **Vasúti szükséglet.** A szamosvölgyi vasut igazgatósága erdei termények, faipari cikkek, üvegáruk, szövött áruk, bőrneműek, ruggyanta áruk, olaj és zsirneműek, festőanyag, kence és fémnyáz, fém-acél és vasneműek, kefekötő áruk, táviróanyagok, rézműves-bádog és fémiparcezikkek, vegyszerek, sók, szerszámok és eszközökből álló szükségletét 1903. évre ugyanazon év február 5-éig beadandó ajánlatok alapján biztosítja.

— **Valóban** a Hazánk az a törülmetszett magyar, gazdasági érdekeket védő lap, melynek nem szabad volna hiányoznia egyetlen magyar ember olvasó-asztaláról sem. Magyar eszmék, magyar gondolatok hevítik s ezeknek igyekezik — még pedig sikerrel — diadalt szerezni. Üldözi az uzsorást s mindennemű hatalmu tulkapást. A lap felelős szerkesztője Buday Barna, aki mögött a munkatársak egész gárdája áll, köztük az ország legelső publicistái. A Hazánk előfizetési ára a Vasárnap című szépirodalmi és a Szövetkezés című melléklettel, valamint a Karácsonkor megjelent díszes kiállítású Agrár-albummal együtt egy évre csak 28 korona s megrendelőt a kiadóhivatalban postautalványon, Bpest, VIII., Szenkirályi utca 28 szám alatt.

Közgazdaság.

362—902. **Felhívás a gazdaközönséghez.** A gazdasági egyesület választmánya a vármegye tulaj javítása érdekében szükségesnek vélte oly actio megindítását, a mely a vadvizek levezetése végett létesítendő alagcsövezés házilag való eszközölését tenné lehetővé. E végből egy alagcső-sajtó adományozását kérte a földmívelésügyi miniszter ur ő nagyméltóságától. Egy további lépés volna már most, hogy összeíratnának a vármegye azon birtokosai, illetve közbirtokosságai, vagy községei, a melyeknek birtokában van ily alagcsövek gyártására alkalmas agyag, akik vállalkoznának arra, hogy ily alagcső sajtó elnyerése esetében, 6—700 drb alagcső számára való égető kemenczét 6—800 K költséggel megépítenek és az általuk előállítandó alagcsöveket minimális árral adnák a gazdaközönségnek. Tisztelettel felkérjük ily irányban való kérésük bejelentésére azokat, a kik e célra vállalkozni hajlandók. — Székelyudvarhely, 1902. december 31. Az elnökség.

Levél a tagosításról.

Tarcsafalva, 1902. december 24.

Tekintetes Szerkesztőség!

Nem igen szoktam szerény írói tehetséget a nyilvánosságnak bemutatni; ez okon a lapokba sem szoktam írni, de minthogy ezen tárgyat a miről írni akarok, az emberiség megéléstése alapjának tekintem s obajtanám, hogy néhez és fáradságos életpályánkon én és úgy gazdátársaink is lehetőleg minél nagyobb jövedelmet állíthatnánk elő, ezért kívánom 32 évi gazdálkodásom alatt szerzett tapasztalataimat a nagyon

tisztelt szerkesztő ur becses lapjában közzétenni, ha szíveskednék erre helyet adni.

Gagyí Lajos etédi birtokos becses lapjában a „Székely-Udvarhely”-ben már korábban kérdést intézett azon községek birtokosaihoz, a hol a tagosítások megvannak, hogy nyilatkozzanak, miszerint a tagosított birtokba előnyösebb a gazdálkodás, vagy a nem tagosítottba?

En 10 évig gazdálkodtam szétszórta birtokon és már 23 éve, hogy tagosított birtokon gazdálkodok, mert nálunk Tarcsafalván még az 1879-ik év márczius havában kézre kaptuk a tagokat. Tehát mind a két formájú gazdaságot volt alkalmunk megismerni.

A Gagyí Lajos etédi birtokos kérdésére még ez ideig csak két feleletet láttam a „Székely-Udvarhely”-ben. Az egyik szombatfalvi Sándor Gergely utízta uré, a másik a Soó István bethlenfalvi kisbirtokosé. Az első a tagosítás mellett szól, az utóbbi a sárgaföldig lerántja a tagosítást. Szó nélkül mindkétfele gazdaságnak van fény- és árnyoldala is. A tagosított birtoknak egyetlen hátránya a legelő hiánya. A szétszórta birtoknak pedig az, hogy az ember a birtoka hasznélvezetének nem független tulajdonosa.

Tarcsafalván a tagosítás a 3-ik volt e vármegyében. Tehát akkor — ugyszólva — teljesen ismeretlenek voltunk a tagosítással; féltünk is tőle és ma ott állunk, hogy a legnagyobb birtokostól a legkisebbig egyet sem lehetne találni, a ki a birtokát óhajtaná visszaállítani a régi ugaros gazdasági rendszerre; pedig nálunk sincs közös legelő. Igaz, hogy az előnyünk meg van, hogy az egész tagosított határterület körülbelül csak 860 hold és így a tagja senkinek sem eshetett a községtől nagyon távol.

Hogy Bethlenfalván azt a nagy vagyonbeli visszaesést, a mit a Soó István odaváló gazdátárs a „Székely-Udvarhely” folyó évi 50-ik számában kimutatott: a tagosítás okozta volna, azt nagyon kétlem; ott valami más oknak kell lenni.

Ezen nézetemet igazolom az alábbiakkal:

Itt csaknem a mi közönségünk tőszomszéd-ságában van egy község, a mely két községből atakult. Ez a község nincs tagosítva s mégis sokkal nagyobb visszaesés van a baromlétszámban, mint pl. Bethlenfalva községben, ahogy ki van mutatva.

Mikor én ezelőtt 32 évvel gazdálkodni kezdettem, akkor egy gazdának is volt ezen községben szép czimeres hat ökre, ahoz való lógó marhája, juha, disznója, kecskéje és most az egész községben alig-alig, nagy bajjal lehetne találni 8—10 drb közepes ökröt. Pedig az említett időben 40—50 pár jó ökr is volt található. A másnemű marhaállomány is így meg van csökkenve. Az igaz, hogy a legjobb nyári dolgozó napon is a legények, leányok, karonfogóznak nagy cifrán s úgy sétálnak az utcán, ahelyett, hogy dolgozának a mezőn. Mert ezt ők így látták Bukarestben, Budapesten és Kolozsvárt azoktól, a kiknek módjuk van hozzá. Így azt az alapot, a mi nekik, családoknak és a nemzetnek boldogulására lenne, hagyják pusztulni, a szántást bízzák a patkányokra, a vetést a hangyákra, a termés elhasználását a dongókra.

A föld munka nélkül hasznat nem ad, az bizonyos. Ennek hiányával előbb elfogy az ingóság, azután folyamodnak a magas kamatu takarékpénztárakhoz, ezzel is egyideig taszigálják az életet. Minden negyedik-ötödik ház ablaka be van deszkázva, a lakók oda vannak keresetre. Végül a kereset is tiz közül egynek ha szolgál; a távollétel alatt a birtok elsoványodik, elpusztul, a marhaállomány még a keresetre indulás előtt eladatott és így rövid idő alatt beáll az elszegényedés, a bukás.

En abban a nézetben vagyok, hogy Bethlenfalva községben is az oly rohamos vagyonbeli bukást inkább okozták a fent leírt körülmények, mint a tagosítás.

Az előbb említett községtől nem esik nagyon távol Rugonfalva, ott ha emlékezetem nem csal, lehet eddig már 16 vagy 17 éve, hogy a tagosítás megvolt. A míg a tagosítás meg nem történt, ez csaknem egy teljesen elszegényedett község volt és ma meg van gazdagodva. Sehonn sem jobb és kövérebb marhát nem hajtának a székelykeresztúri vásárra, mint Rugonfalváról. Ha dig Bethlenfalva községnek 6 év alatt a tagosítás akkora kárt tett, mint Soó István gazdátárs kiszámította, akkor a Rugonfalviaknak 16—17 év alatt egytől-egyig koldusbotra kellett volna jussanak. De hát még Tibód, Szombatfalva és Tarcsafalvának, a hol már 23 évinél is több, hogy megvan a tagosítás? De ez nem így történt, hanem inkább meggazdagodtak.

(Vége köv.)

Pálffy György.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillért, vastagabb betűvel 8 fillért közöl a kiadóhivatal.

Legfinomabb cukrász-sütemények *Ernst György* cukrászatában Székely-Udvarhelyt (Főter, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek.

Névjegyeket és meghívókat a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca) rendeljünk. Nagy választék, olcsó árak.

Találmányi szabadalmak

bejelentését, védjegyek és mustrák belajstromoztatását előnyös feltételek mellett teljesíti TAKACS GYÖZŐ és TARSA elsőrendű mérnöki és hites szabadalmi ügyvivői iroda Budapesten, VII. ker. Kerepesi-u. 40. sz. a. Felvilágosításokat a nevezett iroda, valamint a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala is készséggel nyújt ugy a vármegyebeli, mint a vidéki érdeklődő közönségnek. Ugyancsak a fenti cég mérsékelt áron szállít saját rendszere szerint készített kitűnő fémezementet, mely vaskorlátoknak és hasonlóknak kövekben való megerősítésénél ólom, vagy kén helyett meglepő eredménnyel alkalmazható. Acetylen- és villamos világítási berendezések, kellékek nagyban és kicsiben. Költségvetések, előmérletek szerkesztése.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony - Pain - Expeller

egy régi kipróbált háziszser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghűléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Eredeti friss töltésben és csomagolásban kapható: Nagysolymosi KONCZ ÁRMIN gyógy szertárban Székelyudvarhelyt.

Udvarhelyvármegye székelyudvarhelyi járás főszolgabírója.

Szám 4795—902. szb.

Pályázati hirdetmény.

A fenyédi jegyzői körben, segédjegyzői, egyszersmind anyakönyvvezető-helyettesi állás rendszeresítettén, ezen állásra ezenel pályázatot hirdetek.

Évi fizetés 420 korona, melynek felét az állampénztárból, felét pedig a jegyzői kör községitől kapja.

Ezen állásra csakis jegyzői vagy közigazgatási oklevéllel bíró egyének pályázhatnak.

Az ezen állást elnyerni ohajtók szabályszerűen felszerelt folyamodványukat 1903. évi január 10-ig hozzám adják be.

Székelyudvarhely, 1902. december 23-án.

DEMETER,
főszolgabíró.

Árverési hirdetmény.

A bardoczi böhörtokosság Ködorma erdő részében a gazdasági üzemterv alapján kijelölt 181 drb tölgyfa, mely szakértőileg 144 m³ mű- és 26 m³ tűzfára becsültetett, 1903. év január hó 19-én a község házában megtartandó és zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni. Kikiáltási ár 665 korona, bánatpánz annak 10 százaléka. Utóajánlat figyelembe nem vétetik. Az árverési feltételek alólirotnál megtekinthetők.

Bardocz, 1902. december 30.

LÁZAR PÉTER,
bíró, elnök.

Köhögés és rekedtség ellen nincs jobb a **RÉTHY-féle**

pemetetű cukorkánál,

de vásárlásánál vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

*** 1 doboz ára 60 fillér. ***

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

REMEKIROK

KÉPES KÖNYVTÁRA
igen előnyös részletfizetésre kapható a „SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában.
Székelyudvarhelyt.

AIDA

MAROKKÓ
NOËMI

teljesen glycerin-mentes!

Valódi egyiptomi Vergő-szivarkapapír, tehát minden másnál a legjobb és az egészségre nem ártalmas. Székelyudvarhelyt kizárólagosan nálam kapható eredeti minőségben és olcsó árakban. Nagy választék és állandó raktár: pénz-, dohány- és szivartárczában, borostyán- és tajtékszivarszipkák, valamint pipákban.

STOMATIN a legjobb száj- és fogápoló szer. Honi gyártmány. KIEL-HAUSER-féle illatszerek és pipereszappanok gyári raktára.

DERZSI ÁRPÁD

épület- és
diszmul
bádigos

Székely-Udvarhelyt
(Szombatfalvi-utca, a kerületi betegsegélyző pénztár mellett), elvállal minden e szakába vágómunkálatokat, u. m. torony- és házfedést, ócska fedelek kijavítását. Raktáron tart mindenféle konyhaeszközöket, házi szükségleteket, kertészeti cikkeket és fürdőkádakat. Vidéki megrendeléseket lelkiismeretes pontossággal teljesít. — *Költségvetéseket díjtalanul elkészít.* h—26.

GÁL JÁNOS

dohány nagytözsdéje és dohánykülönlegességek árudája

Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca)

szivarkapapír és hüvely

mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógyszerárban, Zágrábban
Mittelbach S. gyógy tárában és Bécsben Hradi L. gyógyiárában.

